

„Látogatófogadói feladatok – egyházi turizmus, kiállításrendezés, foglalkozások”

Szakmai nap a Ráday Könyvtárban 2024. március 21-én

Kerekasztal-beszélgetés az előadókkal

Köntös László

Kontsek Ildikó

A napindító előadásban **Köntös László** gyűjteményi igazgató (Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei) gondolatébresztő, provokatív kérdésfeltevéssel szólította meg a hallgatóságot: vajon a jelenkori Magyarországon szükség van-e még egyházi gyűjteményekre? Véleménye szerint ezt a problémakört tágabb egyházi- és kortörténeti kontextusban kell vizsgálni. Az előadó szerint a rendszerváltás eseménysorozata felkészületlenül érte az egyházakat, amelynek kapcsán fel kellett tenni a kérdést, vajon szükség van-e még az egyházakra, és ha igen, akkor igényli-e ez egy új egyházmodell, új koncepció kialakítását. Véleménye szerint végül nem született új koncepció, reflexió nélkül nyúltak vissza a felekezetek az egyháztörténeti előzményekhez.

A magyarországi református egyházszervezet kerekein belül, a fenti kérdéskör mentén az sem került igazán átgondolásra, hogy van-e létjogosultsága négy teológiai akadémia és az ehhez kapcsolódó kulturális intézmények (könyvtár) működésének, ezen belül a pápai intézmény felállításának.

A 30 éve létrejött Egyházi Könyvtárak Egyesülésének ma csaknem 70 tagkönyvtára van, de ugyanakkor nincs egy országos hatáskörű teológiai szakkönyvtár, ami szintén az újragondolás, új modell kialakításának

hiányát jelzi, egyfajta sodródásra utal – értékelt az előadó. A jelenkori politikának sem érdeke az anyagilag független egyház, az egyházi intézményrendszer valamilyen szempontból kiszolgáltatott. Miközben az egyházi intézményrendszer bővül, az egyes gyülekezetek haldokolnak, intézményi buborékok jönnek létre, az egyházak nem tudják létrehozni azt a társadalmi bázist, ami megfelelő humán erővel látja el a sok egyházi oktatási, vagy például kulturális és tudományos intézményt.

Köntös László ugyanakkor hangsúlyozta, hogy minden válságjelenség ellenére az egyházi közgyűjtemények a keresztyén identitás intézményi hordozói, civilizációs pontok, éppen ezért kiemelkedő jelentőségű küldetésük van.

Véleménye szerint a muzeális könyvtárak tevékenységében óriási lehetőségek rejlenek, elsőrendű feladatuk a kultúra és a keresztyén világkép átadása. Az előadó fontosnak tartja, hogy ezek az ún. *hitvallásos* egyházi közgyűjtemények ne csak a múltat mutassák be, hanem érvényes alapigazságokat fogalmazzanak meg, keresztyén világképet vázoljanak fel, hogy ezáltal korrigálják azt az eltorzult modernitásgondolatot, amely meghatározóvá vált a közgondolkodásban. Ezt a küldetést kívánja betölteni a pápai református múzeumi kiállítás is (Hajlék az örökévalóságban), amely azt az alapkérdést teszi fel a látogatónak a tárlat elején: Mi életemben, halálodban egyetlen vigasztalásod?

A gyűjteményi igazgató szerint az egyházi könyvtárak hidat teremthetnek a jelenlegi kulturális szétszakadtságban. A gyakran felsőoktatási könyvtárként is működő egyházi intézményeknek aktív kulturális térré kell válni, miközben a könyvet, mint kultúrtörténeti jelenséget állítják fókuszba. A pápai Pannonia Reformata Múzeum is azzal az alapvető kihívással küzd meg, hogy miközben élni kell a közösségcsalogató rendezvények meghirdetésével, fel kell tenni a kérdést: Vajon bármilyen áron el kell nyerni a közönség figyelmét?

Szükség van-e még egyházi könyvtárakra ma Magyarországon? – tette fel az indító kérdést újra Köntös László. Nagyon is – hangzott el a válasz. Az egyházi könyvtárak ugyanis az indirekt misszió eszközei, amelyek ebben a poszt szekuláris korszakban egyházi közintézményekként a megőrzés és a megmaradás intézményei, amelyek visszacsatolást jelentenek a keresztyénységhez, mint közösséghez, így nem csak a múltörzés fórumai, hanem élő terek.

Kontsek Ildikó igazgató (Keresztény Múzeum, Esztergom), a szakmai nap első tematikus előadója (Kiállítási ABC) bevezetőjében kiemelte, hogy nem tudományos előadást kíván tartani, hanem műhelymunkára hívja meg a hallgatóságot.

Hogyan lehet kiállítást szervezni a könyvtárban? Miről szóljon? Kinek szóljon? Milyen tárgyi feltételekkel? Kivel együttműködve szervezzük meg? Hol állítsuk fel a kiállítást? Mennyink van rá? Bár sok a kérdés, ennek ellenére mégis az alapvető reakció: LEGYEN!

Az előadó szerint a kiállításrendezés tanulható, de szükség van némi kreativitásra, ötletekre, alkalmas módszerekre, és mindenekelőtt rátermett emberekre, akik hajlandók beleállni a feladatba. Mindenki járt már számos klasszikus értelemben berendezett kiállításon (könyvek a vitrinben). Kérdés, hogyan lehet újszerű, modern tárlatot életre hívni. Az állomány bemutatása esetén mindig elsőrendű fontosságú az állományvédelmi szempont érvényesítése. A kiállítási tételek bemutatásának újszerűségét nagyban segíti a könyvek mellé helyezett képek, technikai eszközök alkalmazása. A kiállításszervezés terén az ún. szigetszerű működés nem tesz jót, együtt kell működni könyvtárnak, levéltárnak, múzeumnak a sikeres tárlat megvalósulása érdekében. A könyvtáros számára nagy kihívást jelenthet, hogy magunknak is meg kell másznunk a lépcsőket, nem szabad csak a muzeológusokra hagyatkozni, abban reménykedve, hogy majd elvégzik helyettünk a feladatot. „Látogatómágnesként” működhetnek a szépen felújított könyvtárbelső, néhány évig lehet ezeket a tereket az újdonság erejével megmutatni.

Kontsek Ildikó a dublini Trinity College könyvtárban tett látogatása során vegyes tapasztalatokra tett szert. Az egyik kiemelt műtárgyat, egy, a kelta eredetre utaló kódexet az előadó szerint nem megfelelő módon mutattak be, ez csalódást okozott számára, hiányérzettel távozott az intézményből. Ez a tapasztalat rávilágított az egyik legfontosabb kiállításszervezői törekvésre: „Ne okozunk csalódást a látogatóknak!”

A 2008-as esztergomi Biblia-kiállítás szervezése is rámutatott arra, hogy a különböző intézmények közötti együttműködés (levéltár, múzeum, könyvtár), és hozzáértők bevonása (pl. szakszövegek megalkotása), milyen fontos szerepet tölt be egy kiállítás sikerében.

Bár nagyon fontosak és elsőrendűek az állományvédelmi szempontok, de ha van egy értékes tárgyad, könyved, azt azért meg kell mutatni, meg kell te-

remteni a lehetőségét, hogy a látogatók elé tárjuk. Egy olyan kiállítás esetén, ahol elsősorban könyveket állítunk ki, alapvető kérdés, hogy milyen módon állítsuk ki azokat, kiemelkedő fontosságú a megfelelő könyvtartó eszközök felkutatása, alkalmazása. Nagy projektek esetén gyakran kiállítástervező cégek ötletei alapján valósul meg egy-egy tárlat, sajnos sok esetben a könyvtáros kimarad a tervezési munkálatokból. Természetesen az egyházi gyűjteményekben megvalósuló kiállítások esetén is alapkérdés, hogy van-e elegendő anyagi forrás, erőforrás a megálmodott tárlat megvalósításához. Előadása végén Kontsek Ildikó pozitív példaként említette az ún. Punya-projektet, ahol a cigánypasztoráció keretei között egy roma festőnő festményeit mutatták be ötletes, magával ragadó módon.

Aranyi Fruzsina múzeumpedagógus (Déri Múzeum, Debrecen) „Gamifikációs lehetőségek a könyvtárban” címmel tartott prezentációjában egy debreceni sikeres projektről számolt be a hallgatóságnak. Előadása bevezetőjében egy diákok körében végzett felmérésre utalva említette meg, hogy nagyon sok fiatal esetében a kiállításlátogatás gondolkodáshoz csupán az az emlék kapcsolódik, hogy ott majd „egy néni fog hosszan beszélni”.

Az elmúlt évtizedekben, években alapvetően megváltozott a világ, és abban megváltozott a diák is, mindezek következményeként pedig természetesen megváltozott a kultúrafogyasztás is: a kultúrahasználat nagyon heterogén lett. A pedagógus szerepe megváltozott, akinek az elsőrendű feladata már a tudás megszerzésének segítése, mivel már nem ő a tudás megszerzésének elsődleges forrása. Az újfajta elvárásokhoz való igazodás kapcsán az egyik lehetséges módszer a tudásmegszerzés segítésére az ún. gamifikáció, amellyel flow élményben részesítheti a gyermeket, diákot. A Csíkszentmihályi Mihály által megalkotott „flow élmény” – definíció szerint olyan tevékenységeket kell felkínálni a gyermekeknek vagy akár felnőtteknek, amelyek végzése kihívást jelent, de nem elérhetetlen célokat állít a játékot végzők elé.

Viszonylag újkeletű jelenség az ún. hálózatos kiállítások létrehozása, ahol nem lineáris vonalvezetés mentén járják végig a tárlatot, mint például az előadó által bemutatott, a debreceni Déri Múzeum Irodalom Házában működő „REJTŐzködő Irodalom” c. Rejtő Jenő-kiállítás és ahhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozás esetében is. Sok kiállítás tervezésekor adottak a hatalmas terek (MODEM), az Irodalom Házában viszont kicsi helyiségek állnak rendelkezésre, így éppen a zegzugos termek előnyeit kellett kihasználni.

Dömsödy Andrea

Csoma Éva

Aranyi Fruzsina a múzeumpedagógiai foglalkozásuk bemutatása előtt körüljárta a gamifikáció fogalmának értelmezési lehetőségeit is. Játék vagy játékosítás, amiről beszélhetünk ennek kapcsán?

A játékosítás esetében a cél a haszonszerzés, a játékot nem önmagáért végezzük. Játékosítás lehet-e egy-egy kvíz megoldása? Az előadó szerint ennél jóval többről van szó. Karl Kapp definíciója – amelyet az előadó is magáénak érez – a gamifikáció tanulástámogató szerepét helyezi előtérbe, amelyben lényeges a tanulás játékszerűsítése, játékszerű élményt nyújtani.

Az előadó hangsúlyozta, hogy nagyon fontos a játék megalkotása során az ún. ideális beszíntezés, kerettörténet létrehozása, ebben kisebb történetek megfogalmazása. Figyelni kell az optimális terhelésre, illetve a jól kidolgozott jutalomrendszer felépítésére, ami alatt persze csupán apróságokat kell érteni (kitűző, matrica).

A gamifikáció esetén különböző mozgatórugók ösztönzik a résztvevőket a játékban: 1. jelentőségteljes és magasztos vágy, célkitűzés; 2. fejlődésre és teljesítményre irányuló vágy; 3. kreativitás és visszajelzés hajtóereje; 4. a tulajdonlásra és birtoklásra irányuló vágy; 5. a társas befolyás hajtóereje; 6. a szűkösség és türelmetlenség hajtóereje; 7. a kiszámíthatatlanság és kíváncsiság hajtóereje; 8. a veszteség és elkerülés hajtóereje.

A debreceni Irodalom Házában működtetett „REJTŐzködő Irodalom – Rejtő Jenő eltűnt” múzeumpedagógiai játékban is a fenti mozgatórugók figyelembevételével próbálták motiválni a résztvevőket, bár az nem feltétel, hogy egyszerre minden mechanikát érvényesítsenek. A debreceni esetben a fő hajtóerők a küldetés végrehajtásának motívuma, illetve az ajándékozás öröme voltak.

A debreceni „REJTŐzködő Irodalom” országos vándorútra is indult, ennek során pedig megfordult Pápán (2022) és Csepelen (2023) is. Az itt szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy a gamifikált történetek fel tudták tölteni a látogatókat, és nem csak anyukák és gyerekeik, hanem apukák is lelkesen részt vettek a játékban. Külön érdekes eleme volt a játéknak, hogy a résztvevők pizsamába öltözve vettek részt a kalandban, az emberek pedig vevők voltak erre, nem érezték, hogy bolondot csináltak volna belőlük.

Aranyi Fruzsina további gamifikált történeteken keresztül is bemutatta (Keszekusza Mese, Mesés Birodalom, Mirr Murr), hogyan működhetnek jól akár könyvtári, múzeumi terekben is ezek a gamifikációs tevékenységek. Az előadó szerint viszont bizonyos kiállítások nem bírják el a gamifikált foglalkozásokat, illetve a játékosítás néha elviszi a hangsúlyt a kiállítástól, és külön kell választani azoktól (pl. a gamifikációs alkalom után visszajön kiállítást nézni a látogató).

A kérdések során problémaként felvetődött, hogy az egyházi gyűjteményekben ebből mi valósítható meg, hiszen morális vonzatai is lehetnek a foglalkozásnak (szakralitás), vagy netalán rögzül-e a játék során elhangzó hamis adat, mint például a „Csokonai mikor halt meg?” a „Mi lett volna, ha?” játékban, és azt lehet-e valamilyen módon korrigálni.

Dömsödy Andrea könyvtárpedagógus (ELTE PPK) „Könyvtárpedagógia felnőttekkel” c. prezentációjának elején leszögezte: a könyvtárlátogatások jellegét alapvetően meghatározza az érkező csoportok jellege (pedagógusok, nyugdíjasok, turisták, VIP, amatőr helytörténészek). Ettől függetlenül minden esetben fel kell tenni a kérdést: Mi a célkitűzés? Milyen tanulási eredményt akarunk elérni?

A VIP csoport esetén a látogató szeretné érezni, hogy „erre érdemes pénzt szánni”, megérte kifizetni

az emelt díjas belépőt. Természetesen a látogatást szervező könyvtáros számára ez csak közvetett célkitűzés lehet, ennél konkrétabb elképzelésekkel kell előkészíteni a foglalkozást.

Alapvető motiváció lehet a rádöbbenés érzetének kiváltása, hogy tudatosítsuk a látogatóban milyen sokféle funkciót betölthetnek a könyvtárak. Egyetemi csoportok esetén – akik közül egyre kevesebben veszik igénybe tanulmányaik során az intézményt – kialakíthatjuk a „miről maradok le” – alapélményt.

A könyvtárpedagógia kicsit más, mint a múzeum-pedagógia, véli az előadó. A legalapvetőbb könyvtárpedagógiai alapelvek a használatközpontúság, a forrásalapú tanulás, a folyamat alapú tanulás, a probléma alapú tanulás.

Fontos üzenete lehet a könyvtárpedagógiai foglalkozásoknak, hogy a látogatóknak az „Érted vagyunk!” – „Dolgozd fel magad!” – „Menjünk végig az úton!” – „Oldd meg (a problémát)!” alapüzeneteket közvetítsük.

A könyvtárpedagógiai foglalkozások előkészítése során lényeges, hogy felmérjük, milyen tartalmakon keresztül mutatjuk be a könyvtárat a látogatónak, meghatározzuk, milyen megoldandó problémát állítunk a foglalkozás során az érdeklődő elé, és a megoldásban a könyvtár mely terei, tárgyai, dokumentumai segítik őt.

A módszerek, ötletek meghatározása során fontos szem előtt tartani, hogy a látogató kérdezhesen, kapjon megfelelő feladatleírást, segédletet, használja a könyvtár tereit, tárgyait, dokumentumait, miközben gondolkodásra is ösztönözzük őt. Végcélként lényeges megteremteni annak lehetőségét, hogy hagy hasson nyomot a hozzánk érkező, és vihesse el valamit.

Mindez a gyakorlatban nem működik anélkül, hogy folyamatos újratervezésre készülünk (előtte-közben-utána), a rugalmasság, a reflexió, önreflexió elengedhetetlen a sikeres megvalósításhoz.

Csoma Éva tájékoztatási csoportvezető, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban a látogatócsoportok szervezéséért felelős személy, ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal „Turizmus, hogyan használjuk?” című előadásában. A FSZEK Közép-Európa harmadik legnagyobb könyvtára, amely az olvasókon túl rengeteg más céllal érkező látogatót vonz, igazi turisztikai látványosság.

Éppen ezért a könyvtár dolgozóinak, vezetőinek óhatatlanul fel kellett tenni az alapvető kérdést: Kiket vár a könyvtár? Közművelődési könyvtárként természetesen mindenkit, a szakgyűjtemények miatt pedig specifikusan a kutatókat, egyetemistákat is. Az így is rengeteg kapacitást igénylő szolgáltatásnyújtás mellett a könyvtári dolgozók nem igazán várták a turistákat, tehernek érezték jelenlétüket. El kellett jutni arra a pontra, hogy kimondják: „Amit nem tudsz megakadályozni, annak állj az élére.” A turisták jönnek, dübörög a turizmus, nem lehet kitérni előle. Ennek ellenére nem számoltak a turisták ekkora tömegével, az ilyen jellegű látogatók pozitív hangvételű videói, kommentjei újabb és újabb látogatói csoportokat generáltak. Mire volt szükség a könyvtár részéről, hogy megfelelő módon álljanak az újfajta kihívás elé? Mindenekelőtt közösségvezérelt szolgáltatásfejlesztést igényelt.

A videókból nagyon sok minden kiderült: mit akar a turista, mit nem tud a turista, mit nem kommunikált jól a könyvtár. Mindebből lehetett építkezni. Folyamatosan tudni kell biztosítani mindkét igényt: az egyedüllétet, békét, csendet (olvasáshoz, tanuláshoz), és a társaságra való vágyás tereinek biztosítását. Nagy kompromisszumra való hajlandóságot, ugyanakkor határozottságot is igényel a látogatói elvárások biztosítása. Mi az, ami szinte elhagyhatatlan egy mai könyvtárlátogató számára? Vizes palackot, laptop táskát magánál akarja tartani az olvasó, és bizonyos mértékben „el kell lazulni” a könyvtári dolgozónak, hogy a látogatók igényeit bizonyos mértékig biztosítani tudják.

A FSZEK fontos funkciói között szerepel a konferencia-helyszín jelleg (pl. a Ferge Zsuzsa Szabadegyetem rendezvényei, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem végzős hallgatóinak koncertjei), amelyek nagyon sikeresek és látogatottak. A könyvtár részéről egyetlen feltételt szabnak a szervezőknek: tedd nyilvánossá az alkalmat (konferencia, koncert stb.), cserébe mi adjuk a teret, a technikát.

A Kulturális Örökség Napok kapcsán tartott „Elbeszélt történelem” foglalkozások is bebizonyították, hogy a budapestieket érdekli a város épületeinek története („a kövek mesélnek”), ha a sétát vezető munkatárs művészettörténeti érdekességek felvillantásával tudja bemutatni az épület történetét, azért nagyon hálásak a látogatók. Természetesen a gyakorlat mindig rávilágít arra, hogy milyen hibákat nem lehet elkövetni a turisták fogadása során, ezeket folyamatos önreflexióval kell felülvizsgálni, és új szabályokat, kereteket megalkotni. Első alkalommal még kb. 60 embert vezettek körbe, amit nem lehetett

Aranyi Fruzsina

Berecz Ágnes

koordinálni, megoldásként, létszámkorlátot felállítva ma már csak maximum 15-25 fős csoportok érkezését engedélyezik. Első időszakban még minden kolléga kapott látogatói csoportokat, de rá kellett jönni, hogy nem mindenki kompetens ebben a feladatkörben, így a jelenlegi 27 fős gárda egyharmada vezet látogatói csoportokat. Azt is felül kellett vizsgálni, hogy mit mutassanak meg az épületen belül, hiszen a turista kiemelten a műemlék terekre kíváncsi, ezért fizeti ki a belépőt. Viszont diákcsoportok esetén a palota nem feltétlen érdekli a társaságot, viszont például a tömör raktár, illetve a könyvtári gyűjtemény igen. A FSZEK jövőbeni tervei szerint havi 3-400 turistát fogadnának, ezen belül napi egy vezetett csoportot, hiszen könyvtárként elsősorban az olvasók érdekeit kell szem előtt tartani.

A napot záró kerekasztal-beszélgetés kezdeti gondolataként **Berecz Ágnes** gyűjteményigazgató (Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteménye) megemlítette, hogy sok síkon keresik a gyűjtemények a szerepüket, de abban van konszenzus, hogy nem elég a historizáló szemszög. Élményt, tapasztalati élményt kell nyújtani a látogatóknak. A betérőket finoman meg kell tanítani forráskutatásra, forráskezelésre. A fenntartók nincsenek jelen szokás szerint a szakmai napon, viszont fenntartói szempontból is döntést kellene hozni, hogy mit

szeretnének? Gyűjtemények legyenek, maradjon a szétszabdaltság, vagy legyen egy központ, összpontosuljon-e a humán erőforrás? Az egyházban még nem látszódik az igény ennek átgondolására, a világi intézményeknél már elindult a centralizáció.

Németh Gábor (Zirc, Ciszterci Műemlékkönyvtár) a lezárt állományú műemlék könyvtár helyzetére hívta fel a figyelmet, amelyek természetesen műzeumszerű funkciót töltenek be. Sok egyházi könyvtár műemlék könyvtár jelenleg, így a szerepek átfedésben vannak (műzeum-könyvtár) Mire van szükség? – tette fel a kérdést a hozzászóló. Természetesen jó kiállításokra elsősorban, ahol viszont nem elég kiállítani csak a régi könyveket. Jó példaként említette a zirci kiállításban bemutatott herbárium kötetek mellett bemutatott herendi porcelán tárgyakat.

Violáné Bakonyi Ibolya könyvtárvezető (Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium és Általános Iskola Könyvtára, Csurgó) Ásványi Ilona tanulmányát említette, amely kihangsúlyozza, hogy a műemlék könyvtár jelleg csak az egyik funkció. Véleménye szerint az értékközvetítés miatt nem a központosítás a helyes irány.

Köntös László szerint a fenntartói helyzet egyházanként más, református részről nincs egyházvezetői akarat, illetve nincs koncepció arra, hogy mi legyen a kulturális intézményekkel. „Legyen, aki felveszi a telefont”, illetve „Ne legyen botrány” – minimális elvárásokat támasztottak a fenntartók a rendszer-változás után az egyházi gyűjteményekkel szemben. Alapvetően nincs tematizálva a gyűjtemények kérdése. Az egyházi intézmények, így a gyűjtemények támogatottsága is alapvetően függ az államtól – világított rá az anyagi szempontokra szándékoltan sarkosan a gyűjteményi igazgató. Pápán hagyják működni a gyűjteményeket. A gyűjtemény az egyház arca. Reformátusoknál nincs központi vezetés („Elzavarták a pápát, és nem tették helyére senkit”), és ez nem minden szituációban előnyös. A hozzá-szó-ló kultúrharc kontextusban gondolkodik (rég-i könyvtár, múzeum), célkitűzés megőrizni a konser-vatív-keresztény vonulatot. A régi könyvtár, múzeum történelemszemléletet közvetít.

A Pannonia Reformata Múzeum által működtetett húsvéti udvar (Jézus él, mi is élünk) is rámutat arra, hogy nemcsak a múlt, hanem a jelen és a jövő is Krisztusban van, ahogy erre a pápai református múzeum állandó kiállításának elnevezése is utal (Hajlék az örökkévalóságban).

Dömsödy Andrea egyetért azzal, hogy a fókusz nem csak a könyvtár történeti jellegén kell, hogy legyen, hanem a jelenen is.

Tamási Balázs könyvtárigazgató (Országos Rabbiképző, Zsidó Egyetem Könyvtára, Budapest) szerint a digitális világban a realitás az, hogy már nem csupán a fiatalok nem olvasnak és élnek szinte kizárólag a digitális világban. Kérdés, hogy a zsidó múzeumban digitális eszközökkel hogyan lehet a műtárgyat láthatóbbá tenni, befogadhatóbbá tenni. Könyvtár miért vesztes az elmúlt időszakban a múzeumokkal szemben? Tisztában kellene lenni az eszközökkel.

Dömsödy Andrea hozzászólásában felhívta a figyelmet, hogy a koncepció a fontos, a technikát utána hozzá lehet tenni. Nem a módszer a fontos, hanem a cél. Meg kell nézni jó példaként, hogy a FSZEK-ről mi található a digitális világban, meg kell nézni, hogy ez jó-e, milyen irányú az érdeklődés? Múzeumi lobbierősebb, mint a könyvtár, és egyébként is az emberek a múzeumokat jobban értik.

Tamási Balázs megerősítette, hogy a koncepció nélkül semmi nem működik. De mi van, ha szép a könyv, de nincs szép háttér, épület, polc. Az a sok minden, ami bennünk van, nem tudjuk elmondani.

Holokauszt múzeumban vita van arról, hogy milyen a jó múzeum, milyen eszközök lennének jók, kell-e a dramatizálás? A sevillai egyházi könyvtárak európai konferenciáján panaszkodtak, hogy rossz a helyzet, könyvtárak összevonása zajlik. Alapvető elvárás az egyházi könyvtárakban „találjuk ki önmagunkat”. A könyvtár, könyv riasztóvá vált, mert olvasni kell, időigényes. Múzeumok előrébb vannak a vizualizációban.

Dömsödy Andrea szerint ne csak kirakó legyen a digitális eszközökön. Szimpatikusak a közösségi tervezések, a felhasználó ötletei, meglátásai a tervezésben (megfordított technika). A probléma az, hogy ma mindent rövidítenek, butítanak (TikTok). A hozzá-szó-ló felhívta a figyelmet a ljubljani kiáltvány központi üzenetére: A tartalmak butítása hosszú távon oda vezet, hogy nem működnek majd a demokráciák, de például a hosszú szövegek, regények olvasása fejleszti a gondolkodást, a demokratikus működés megőrzésének alapja lehet.

Csoma Éva beszámolt arról, hogy az egyéni látogatók esetében turistajegyből (2000 Ft), 2022-ben 18.000, 2023-ban 32.000, 2024-ben eddig 10.000 fogyott el, folyamatosan növekszik a turisták száma. Az árképzés fontos, ne adjuk áron alul magunkat. Az egyéni vezetés (5000 Ft) az exkluzivitás érzetét kelti, megéri a látogatóknak többet kiadni rá. A tematikus városi séták (palotanegyed), filmforgatások, idegen nyelvű vezetések is egyre népszerűbbek. Személyes történetek is megfogják a látogatókat (pl. amerikai turistáknak régi amerikai ábrázolások), fontos a személyes üzenet.

Dömsödy Andrea feltette a kérdést: Hol a határ a szórakoztatásban? Szelfipont, habszivacsba ugrálás kódex háttérrel... Tudunk-e közben értéket közvetíteni, akár egyházi, akár kulturális, történelmi téren.

Balogh Ferenc igazgató (Főegyházmegyei Könyvtár, Eger) szerint a komplex jegy jó ötlet, vevők rá az emberek (3 napos komplex jegy Egerben). Említést tett az ún. UFO látogatókról, akikkel amúgy nem lehet semmit sem kezdeni, mert „nekik semmi nem jó, nekik minden drága”.

A konferencia résztvevői egy igazán inspiratív, előremutató alkalmon vehettek részt, köszönet és hála ezért a szervező és vendéglátó kollégáknak, illetve a szakmai nap előadóinak!

SCHILDE RENÉ

Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei